

INTERNATIONAL
DEBAT & ANALYSERedaktør: Flemming Rose
flemming.rose@jp.dk

I samarbejde med

Bloomberg

The Washington Post

FP
Foreign Policy

Dansk Institut For Internationale Studier

Dansk Institut For Internationale Studier

Paradokser i USA's
atomvåbenpolitik

Der tales i amerikanske ekspertkredse meget om en verden uden atomvåben, men debatten er fuld af paradokser, for når det kommer til stykket, forudsætter al snakken, at USA bevarer sin atomslagstyrke, mens andre nedrunder.

CARINA MEYN
international@jp.dk

Den amerikanske atomvåbenpolitik er under forandring i disse år. Fra i mange år at have været direkte knyttet til en gammel diskussion om afskrækkelse, forbinder vi nu – som noget af det første – den amerikanske sikkerhedspolitik med ambitionen om en atomvåbenfri verden, og bredere endda, med strategisk nytænkning.

Dette kommer USA til gavn på flere måder. Det skaber for det første goodwill blandt de mere end 180 lande, der har forpligtet sig til ikke at anvende atomkraft til offensive formål. Det giver også indtryk af, at USA har udviklet en ny forståelse af, hvad atomvåben kan og ikke kan bruges til. Dette er imidlertid kun delvist rigtigt.

Selvom USA har arbejdet på en flerstrengt strategi siden præsidentens toneangivende tale i Prag for nogle år siden, er hovedparten af Washingtons beslutningselite stadig opflasket med Den Kolde Krigs teorier om afskrækkelse og verdensomspændende atomkrig. Det fører til en ganske særlig politisk-teknisk debat, der både rummer dybe paradokser, men også muligheder for forandring i de kommende år.

Det første paradoks består i, at såvel fortalere som kritikere af visionen om en atomvåbenfri verden langt hen ad vejen er enige om den fremtidige retning af USA's atomvåbenpolitik. Fortalerne for en atomvåbenfri verden bør man dermed ikke forveksle med naive fredsduer. De udgør i stedet et lille og eksklusivt præsteskab, hvis argumentationsform og sikkerhedsmæssige kalkulationer i høj grad ligner det, man kender fra Stanley Kubricks "Dr. Strangelove": På den ene side gør de det klart, at det ville være bedst at afskaffe atomvåben fra international politik. På den anden side argumenterer de med den allerstørste selvfølgelighed for bevarelsen af atomvåben – til brug for afskræk-

kelse. Under overfladen bygger visionen om en atomvåbenfri verden dermed på en dobbelt logik: Man indrømmer – når det kommer til USA's rolle i verden – at man ikke kan leve efter dobbelte standarder (som når man kræver af andre, at de må frasige sig atomvåben, uden at man selv gør det). Herefter gør man så netop dette: Man genindfører den dobbelte standard – som en midlertidig nødvendighed.

Det andet paradoks følger i naturlig forlængelse af det første: Fortalerne for en atomvåbenfri verden i disse år har uhyre lidt at gøre med fortalerne for en atomvåbenfri verden i et bredere historisk og samfundsmæssigt perspektiv. Ikke bare ser de anderledes ud, de taler et

helt andet sprog og er ganske ofte rundet af en kvantitativ og spilteoretisk analysetradition på de amerikanske eliteuniversiteter. På det personlige plan har de sympatier ikke så meget for den brede bund af "almindelige atomaktivister", men snarere for de militære planlæggere i Pentagon, som de forsøger at overbevise om rigtigheden af deres egne strategiske analyser.

Hvad denne specifikke arbejdsform fører til, er en spektakulær afkobling mellem top og bund i den amerikanske debat om landets fremtidige atompolitik. På den ene side håber de professionelle analytikere i Washington på, at atomnedrustning ikke bliver del af en bred offentlig debat om fremtidens sikkerhedslandskab. Det vil

nemlig kun gøre det endnu vanskeligere at arbejde effektivt for en atomvåbenfri fremtid, hvis man også skal til at tage den menige amerikaners irrationelle frygt og mangelfulde viden med i sine argumentationsstrategier.

På den anden side hører man de "klassiske atomaktivister" tale om politikere, militæranalytikere og eksperter som én samlet masse, der alle har "solgt ud" til de stærke pengeinteresser fra det militær-industrielle kompleks. Her kommer vi til det tredje paradoks:

På trods af den vidtløftige ambition om at arbejde for en atomvåbenfri verden udbygger USA i disse år sit atomvåbenkompleks for et tocifret milliardbeløb.

På trods af den vidtløftige ambition om at arbejde for en atomvåbenfri verden udbygger USA i disse år sit atomvåbenkompleks for et tocifret milliardbeløb. Det er en politik, som støttes varmt og ufortrødent af fortalerne for en atomvåbenfri verden i de øverste luftlag af den amerikanske beslutningsverden. Rationalet er, at så længe andre stater har atomvåben, må USA bibeholde en førsteklasses kapacitet til at producere nye atomvåben til det amerikanske arsenal.

Endnu mere hypotetisk fremføres det, at selv i en atomvåbenfri verden vil det være nødvendigt for USA at bibeholde muligheden for at genopbygge sit atomvåbenarsenal i tilfælde af en forværring af den internationale sikkerhedssituation.

De strategiske argumenter til trods er denne ekspansion af USA's atomvåbenbudget ikke gået ubemærket hen i den amerikanske offentlighed. Navnlig på grund af én spektakulær aktion gennemført af en 82-årig nonne, en vagabond og en lokal maler i juni sidste år: Med intet andet end en boltsaks brød disse tre – lidt skæve eksistenser – ind i et af USA's mest bevogtede atomvåbenanlæg i Oak Ridge, Tennessee.

Her valgte de at male store fredsslogans på siden af atomvåbenkomplekset, hælde menneskeblod på bygningerne og symbolsk påbegynde en nedbrydning af anlægget med en dertil medbragt hammer.

Selvom en aktion af denne type ikke ændrer på den officielle forståelse af, hvad der er i USA's strategiske interesser på langt sigt, så er der i den nuværende politiske debat – med alle dens paradokser og dobbelte standarder – stadig punkter, hvor fortalerne for en atomvåbenfri verden søger at bidrage til en ny forståelse af, hvad USA kan begrænse sig til på atomvåbenområdet over de kommende år.

Det gælder for det første spørgsmålet om USA's angrebsdoktrin, som analytikere gerne ser tilpasset til noget mindre offensivt. Dernæst gælder det muligheden for traditionelle stabilitets- og sikkerhedsfremmende initiativer mellem de to største atommagter i optakt til nye nedrustningsforhandlinger. Sidst, men ikke mindst har man i Washington de seneste måneder diskuteret muligheden for at nedruste til under det aftalte niveau i start-aftalen med Rusland fra 2010.

Hvad den endelige linje og ambition ender med at være i Obamas anden præsidentperiode, er der en del, der gætter på som tema for en anden stor tale inden for nærmeste fremtid. Jeg har selv et bud på en hovedstad. Hvad med Dem, kære læser?

Carina Meyn er ph.d.-studerende, Dansk Institut for Internationale Studier.

© DIIS

Fra i mange år at have været direkte knyttet til en gammel diskussion om afskrækkelse forbinder vi nu den amerikanske sikkerhedspolitik med ambitionen om en atomvåbenfri verden. Arkivfoto: Fars News Agency/AP